

p

17. ročník 18–20/10 / Ostrava

Protimluv

test 23

Staří námořníci,
kteří nemají lodě, kteří nemají ani sítě,
sedí na skále
a kouří své dýmky,
cesty, stinné místo a pokání.

JANNIS RITSOS

Šel jsem pomalu a pořádně se díval. Chůze
v ještě chladném písku, který ale slunce
už začalo ohřívat, byla vzrušující. Zdálo se
mi, že vzdálenosti narůstají, lidské hlasy se
ztrácejí a slábnou.

PETR BORKOVEC

protože vše. vše okamžitě musí do moře.

MARKO POGAČAR

Kam se člověk podíval,
ve všem byla loď.
Žena a muž,
zbledlí,
zírali na sebe.

PETR HRUŠKA

Milí přátelé,

sedmnáctý ročník festivalu ProtimluvFest
Vás opět zve na přehlídku literatury
autorů visegrádských zemí obohacenou
tradičně o několik „přeshraničních“ hostů.

Letos jsme přehlídku tematicky
předznačili mořem, a proto jsme
přizvali k visegrádským hostům ještě
chorvatské a bosenské účastníky,
k nimž česká kultura už v dávných
dobách rakousko-uherského mocnářství
měla hodně blízko: přijede například
nejpřekládanější chorvatský básník
a autor řady sbírek Marko Pogačar, rodák
ze Splitu, v jehož básnických textech
motivy moře, slunce, vody postrádat
určitě nebudete. Na závěrečném
koncertu přehlídky zazpívá v České
republice známá bosenská zpěvačka
Aida Mujačić žánr jihoslovanských
písni sevdalinky, které už před více
než stoletím sbíral a zaznamenával
v Bosně český malíř, etnograf, muzikolog
a autor cestopisů Ludvík Kuba. Její
produkci bude předcházet neobvyklé
představení, v němž se setkají tentokrát
nikoli na ostrově Hvar v Chorvatsku, ale
výjimečně na půdě Studia G v Ostravě
chorvatští a čeští umělci, aby přiblížili

své vidění moře ve vyprávěních, hudbě,
básních a taky specifických recitacích
a performancích. Repríza tohoto pořadu
proběhne také ve Frýdku-Místku v Galerii
Věž.

V programu přehlídky naleznete
i ryze aktuální a bolestná témata: polská
novinářka Otylia Toboła uvede na
ProtimluvFestu knihu beletrizovaných
reportáží nazvanou *Lutyňské tango*,
v níž je velkým tématem statečný odboj
obyvatel Těšínska proti nacistům během
2. světové války. Ukrajinský básník,
esejista a novinář Igor Pomerancev bude
číst z právě vycházející knihy *Můj první
kryt*, v níž reflektuje nejen strašlivý
průběh ukrajinsko-ruské války, ale také
spřízněnost města Černovce, odkud
pochází, s rakousko-uherským prostorem.
A do třetice maďarský prozaik László
Szilasi pobeseduje o svém sociálním
katastrofickém románu *Třetí most*,
příběhu o bezdomovcích ze Segedínu,
v němž odkrývá bezútěšnost sociálního
prostředí, jehož ožehavé problémy
nechceme vidět.

Vítejte na ProtimluvFestu 2023!

JIŘÍ MACHÁČEK

Program festivalu

St • 18/10

Studio G

17⁰⁰ • Protimlumná trachta

Martin Dytko CZ a Filip Klega CZ

Přijďte si poslechnout, jakými tématy žije současná poezie. Pořad věnovaný mladým, ale přesto již zavedeným moravskoslezským tvůrcům. Uvádí Petr Ligocký.

Centrum Pant

18⁰⁰ • Žena ve tvaru sklenice

Irena Štátná CZ

Psát, protože jde o nezbytnost, kterou potřebuje člověk k bytí. Setkání s básničkou Irenou Štátnou, které letos vychází nová básnická sbírka, moderuje Oskar Mainx.

19⁰⁰ • Lutyňské tango

Otylia Toboła PL/CZ

Polská novinářka a prozaička představuje rozsáhlý povídkový soubor o Těšinsku a osudech jeho obyvatel z dob druhé světové války při příležitosti vydání publikace v českém překladu. Knihu přeložil do češtiny Jan Faber a doprovází ji zasvěcený úvod předního českého historika Mečislava Boráka. Moderuje Michał Przywara.

Studio G

20⁰⁰ • Poslední století. Návrat do Dimony

Jakub Filo SK

Zástupce šéfredaktorky deníku SME Jakub Filo představuje svůj románový debut, pochmurné dystopické dílo o snaze zachránit svět nejen před technologiemi, ale především samotnými lidmi. Moderuje slovakista Miroslav Zelinský.

21⁰⁰ • Vila nad mořem

Stefan Grabiński PL

Publicista, editor a sběratel starých tisků Martin Jiroušek uvede tvorbu polského dramatika a prozaika Stefana Grabińskiego. Součástí pořadu bude také scénické čtení českého překladu Grabińskiego dramatu *Vila nad mořem* v podání ostravských činoherců Terezy Cisovské, Marka Cisovského a Vity Rolečka. Moderuje Jiří Macháček.

Čt • 19/10

Dům umění

16⁰⁰ • Na křídlech avantgardy

Imre Forbáth HU

Přednáška překladatele a tlumočnicka z maďarštiny, redaktora a publicisty Roberta Svobody o díle i životě maďarského avantgardního básníka Imre Forbátha, který ve 30. a 40. letech minulého století pobýval jako lékař v Moravské Ostravě. Verše přečte herec Marek Cisovský.

17⁰⁰ • Jednorožci

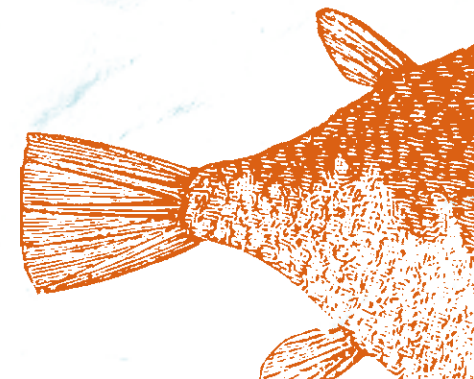
Barbora Hřínová SK

Prozaička, držitelka nejvýznamnější slovenské literární ceny Anasoft litera za rok 2021, pobeseduje s literární kritičkou Martou Součkovou o svém knižním povídkovém souboru *Jednorožci*, který vyšel v loňském roce v překladu do češtiny.

18⁰⁰ • Úkryty

Michał Sobol PL

Autorské čtení nositele významných polských básnických ocenění, např. Ceny Gdyně, Mezinárodní ceny Z. Herberta a dalších, tvůrce řady sbírek, např. *Pulsary* (2013) nebo *Schrony* (2016). Sobolovy verše dosud nebyly do češtiny přeloženy, ale nyní jsou publikovány v překladech Michaela Alexy v revue Protimlův 3/2023. Představují autora jako „ohledávače“ určitého místa či prostoru, nejčastěji (polské) vesnice, ale také jako citlivého „glosátora“ dávných vzpomínek na dětství. Moderuje Jiří Macháček, z polštiny tlumočí Jiří Muryc.

Čt • 19/10

Studio G

19⁰⁰ • Můj první kryt
Igor Pomerancev UA

Igor Pomerancev je básník, esejista a novinář žijící od roku 1995 v Praze. Nyní mu vychází v češtině již druhá kniha *Můj první kryt*, kterou přeložila Jana Kitzlerová, průvodkyně večera. Ukázky z knihy přečte herec Marek Císovský.

20⁰⁰ • Bezdomovcem u Třetího mostu
László Szilasi HU

Sociální katastrofický román odehrávající se v Segedínu v reflexi předních znalců maďarské literatury, překladatelky Marty Pató a esejisty a pedagoga Attily Pató. Besedu s autorem tlumočí do češtiny Robert Svoboda.

Pá • 20/10

Studio G

17⁰⁰ • Vigilie na pláži a jiné texty
Petr Borkovec CZ

Setkání s básníkem, prozaikem, překladatelem a autorem knih pro děti, do jehož textů moře nebo pláž a mnohé další mořské a přímořské atributy vstupují často jako neodmyslitelné téma. Moderuje Jiří Macháček.

18⁰⁰ • Město, moře, dětství a válka
Adam Borzič CZ
a Marko Pogačar HRV

Šéfredaktor *Tvaru*, básník a překladatel z chorvatštiny Adam Borzič v rozhovoru s jedním z nejprekládanějších chorvatských literátů, rodákem ze Splitu, autorem patnácti knih poezie, esejů a prózy.

19⁰⁰ • Kabaret Brutal
Zdena Košnarová CZ

Petr Hruška CZ
Marek Pražák CZ
Jakov Dulčić HRV
a Bortul Dulčić HRV

Setkání českých a chorvatských umělců a Kabaret Brutal. Ostrovně-ostravský poetický večer, „mostek“, čítající cirká 1000 kilometrů, který se pomalu počínal stavět, kámen po kameni, rok za rokem, hovor za hovorem, setkání za setkáním bratru 23 let. Za chorvatskou stranu vystoupí hvarští ostrované Jakov a Bortul Dulčić, za českou skladatelka a pianistka spolu se dvěma českými básníky, z nichž jeden – také sochař a performer Marek Pražák – bude průvodcem večera.

21.00 Sevdalinky

Koncert Aidy Mujačić BIH

Koncertem v Čechách žijící bosenské zpěvačky a pianistky bude provázet dramaturg, hudebník a člověk mnoha profesí Pavel Straka. Povídat si budou o žánru bosenských písní sevdalinky, kterým se po řadu let oba umělci věnují. V revue Protimluv 2/2023 nyní představují české překlady textů těchto písní přenesených z Orientu do prostředí Bosny.

FOTO: DAVID KONEČNÝ

St • 18/10

Studio G

17⁰⁰ • Protimluvná trachta

Martin Dytko CZ

Filip Klega CZ

Přijďte si poslechnout, jakými tématy žije současná poezie. Pořad věnovaný mladým, ale přesto již zavedeným moravskoslezským tvůrcům.

Uvádí Petr Ligocký.

Martin Dytko *1989

Pochází z Ostravy, v níž žije a vyučuje na základní umělecké škole.

Po nedokončených studiích biologie a fyziky na Ostravské univerzitě studoval jazzovou kytaru u Jana Kyjovského.

Je členem kapel Šamanovo zboží, Sothein a Octopus field. Skládá a provozuje scénickou hudbu. Letos mu vyšel básnický debut *Epocha žárovky* v edici Mlat u nakladatelství Větrné mlýny.

v okně protější budovy vidám siluetu
bojím se dívat dlouho tím směrem
jako se bojím dívat do zrcadla
nic nás nedělí
nic nám nebrání vybrat si
jakoukoliv tvář
chtěl bych bydlet ještě výše
ve vysoké vodárenské věži
oddělený
s okny na všechny strany
opatrovat svět
dohlížet na něj
počkat až usne
číst mu pohádky
zpívat tiše

FOTO: DAVID KONEČNÝ

St • 18/10

Studio G

17⁰⁰ • Protimluvná trachta

Martin Dytko CZ

Filip Klega CZ

Přijďte si poslechnout, jakými tématy žije současná poezie. Pořad věnovaný mladým, ale přesto již zavedeným moravskoslezským tvůrcům.

Uvádí Petr Ligocký.

Filip Klega *1992

Člen undergroundového uskupení Vítrholc, kde recituje a hraje na baskytaru. Spolupořádá autorská čtení Omlatina. Knižně publikoval v básnické antologii *Pandezie* (2021) a v mezinárodní básnické antologii *Lines from Visegrad* (2022). Debutoval básnickou knihou *Andrstán* (edice Mlat, Větrné mlýny 2022), za kterou v roce 2023 obdržel Cenu Jiřího Ortena.

Optimisti se učí anglicky

pesimisti rusky
my jedeme do Prahy číst básně
a krást
Jsem skeptik
ovládám tři evropské řeči
mám tisíce fanoušků
a šlohnul jsem česnek
Kdybych nebyl my
tak bych nás vyfotil

V Polsku padla
vlastizrádná vláda

Slovensko se drží
jako Maďarsko
U nás se schyluje k lepšímu
Já se radši někde schovám
a počkám
až to někdo vybojuje
pro mě
za mě

Řekni ďáblovi ano

Petru Minaříkovi

Kdyby k nám ke stolu přišel ďábel
a já bych si moh vybrat kdo umře
byl by to Putin

Svoji duši bych vyměnil
za jeho pohřeb

Ale kdybych si moh vybrat koho zabít
tak by to byl Lukašenko

Duše za Putina
Pro Lukašenka kulka

FOTO: RADKA KRATOCHVÍLOVÁ

St • 18/10

Centrum Pant

18⁰⁰ • Žena ve tvaru sklenice

Irena Štastná CZ

Psát, protože jde o nezbytnost, kterou potřebuje člověk k bytí. Setkání s básníčkou, které letos vychází nová básnická sbírka, moderuje Oskar Mainx.

Irena Štastná *1978

Autorka básnických sbírek *Zámky* (Host, Brno 2006), *Všechny tvoje smrti* (2010), *Živorodky* (2013), *Žvýkání jader* (2015) a *Sen o třetí plíci* (2018). Spolu s Milanem Štastným napsali také krátké veršované vyprávění pro děti s názvem *Na mamuta* (2016). Předposlední básnická kniha má název *Dny. Roky. A co víc?* (2021), v letošním roce jí vyšla kniha *Žena ve tvaru sklenice*. Nominaci na Dráždanskou cenu lyriky obdržela Štastná v roce 2012. Čtvrtá kniha *Žvýkání jader* byla nominována na cenu Magnesia Litera v roce 2016. Cenu Jantar za literaturu získala autorka v roce 2019. Její básnické texty byly dosud přeloženy do angličtiny, němčiny, polštiny, slovenštiny, portugalského, rumunštiny, španělštiny a hindštiny. Pracuje jako ředitelka Knihovny města Ostravy.

Odchod z domova

Vymknutí trhnutí a nechává oba rodiče za sebou.
Oni leží na boku připraveni neodvalit se z cesty.
Sténají volají toužebně natahují své prsty
zatímco on dává kolena do pohybu
utíká od nich hlavu hrdě nazad
až vítr proniká do ucha
mezi prsty propouští
zbytky výchovných
vět. Jak nejlépe
to šlo zkoušeli.
Jak on
nejrychleji
dovede utíká.
Až při jejich kremaci
za šest let mu stejné závany větru
vyznačí na čele velkou předlouhou jizvu.

FOTO: ARCHIV AUTORKY

St • 18/10

Centrum Pant

19⁰⁰ • Lutyńské tango

Otylia Toboła PL/CZ

Polská novinářka a prozaička představuje rozsáhlý povídkový soubor o Těšinsku a osudech jeho obyvatel z dob druhé světové války při příležitosti vydání publikace v českém překladu. Knihu přeložil do češtiny Jan Faber a doprovází ji zasvěcený úvod předního českého historika Mečislava Boráka. Moderuje Michal Przywara.

Otylia Toboła *1951

Rozhlasová a televizní novinářka zabývající se nejnovějšími dějinami Těšínského Slezska, dlouholetá redaktorka polského vysílání Českého (a Československého) rozhlasu Ostrava. Spoluautorka scénářů k televizním dokumentům *Zločin jménem Katyň* a *Lebka*. Její filmový dokument *Stará fotografia* (kamera a střih Jirí Brzóska) získal první cenu v novinářské soutěži polského Senátu. Její rozsáhlá kniha *Lutyńské tango* má podtitul *Jiné válečné příběhy z Těšina* a ukazuje toto území nazývané v polštině termínem Zaolzie jako svébytný kulturní fenomén a místo, jehož obyvatelé se hrdinně postavili proti německé okupaci a neváhali v boji za svobodu ztratit to nejcennější, co měli, tedy i svůj život.

Příběh pilota Zdeňka

Byl vydán rozkaz, aby se letadla z letiště v Dęblině okamžitě přesunula na „Puławy“. Tak se říkalo náhradnímu letišti, které bylo ve skutečnosti jen trochu rovnější strniště. Čas kvapil a četař Wieczorek, Zdeňkův mechanik, se pořád trápil s motorem. Také další tři mechanici měli problémy s mašinami. Většina pilotů už odstartovala a oni pořád trčeli na ranveji, zatímco zvuk bombardérů nebezpečně sílil. Zdeněk cítil, jak mu na čele vyrazil ledový pot. Uvědomoval si, že před svržením bomb už vzlétnout nestihne. Když se padesát bombardérů ocitlo přímo nad jeho hlavou, vydechl úlevou. Teď už to neshodí. Možná je špatně navedli. Možná letí na jiný cíl.

Ne! Vracejí se! Znovu jsou nad letištěm...

Konečně! Motor zazpíval. Potez 25 vzlétl.

V maximálních otáčkách ho naklonil našikmo přes ranvej. Uslyšel první explozi, pak další. Náhlý poryv vzduchu trhnul mašinou.

S maximálním úsilím vyrovnal let. Letěl nízko, třicet, padesát metrů nad zemí.

Když pak v městské části zvané Górkí opouštěl kabinu, mechanici mu ukázali díry v čalounění trupu.

„Asi od úlomků té první bomby svržené na Dęblin...“ – pomyslel si.

Když jsem koncem osmdesátých let navštívila Zdeňka Škarvadu v jeho bytě ve dvanáctém patře věžáku v Ostravě-Porubě, abych s ním udělala rozhovor, moc nadšeně se netvářil. Příliš živě si ještě pamatoval represe, jaké v dobách komunismu zakoušeli piloti RAF. Přemlouvala jsem ho k rozhovoru pro polskou redakci Českého rozhlasu u příležitosti výročí září 1939, k povídání o době, kterou strávil u polského letectva.

Chvilí se rozmýšlel, ale nakonec souhlasil. Možná měl slabost pro zemi, která se jako první pustila do boje s nacistickým agresorem. I když ve skutečnosti nejspíš září 1939 mělo pro lidi, jako byl on, jen hořkou pachutí...

Jeho rozhodnutí ohledně budoucí životní dráhy po vzniku Protektorátu bylo bezesporu promyšlené a vědomé. Na letišti v Dęblině se ale ocitl v důsledku několika shod náhod.

Úryvek z knihy beletrizovaných reportáží *Lutyńské tango*.

FOTO: JOZEF JAKUBČO

St • 18/10

Studio G

20^{oo} • **Poslední století.
Návrat do Dimony**

Jakub Filo SK

Zástupce šéfredaktorky deníku *SME*
Jakub Filo představuje svůj románový debut, pochmurné dystopické dílo o snaze zachránit svět nejen před technologiemi, ale především samotnými lidmi. Moderuje slovakista Miroslav Zelinský.

Jakub Filo *1985

Je novou tváří slovenské prózy, ale rozhodně nikoliv novou tváří slovenské mediální scény. Pracuje jako zástupce šéfredaktorky deníku *SME* pro oblast zpravodajství. Vystudoval Fakultu sociálních studií na Masarykově univerzitě v Brně, vědecký titul Ph.D. v oboru Mediálních studií získal na bratislavské Panevropské vysoké škole. V roce 2020 vydal svůj románový debut *Posledné storočie. Návrat do Dimony*. Kniha se vřazuje velmi důstojně do linie světových dystopických děl, myslíme na

Zamjatina, Huxleyho, Orwella, Boyeovou, ale blízko má i k české tradici, např. *Invalidní sourozenci* Egona Bondyho nebo nověji *Mondschein* od Ondřeje Štindla. Čtenářsky vděčný žánr je zároveň žánrem společensky odpovědným, protože dokáže u vizionářů ukazovat na možná reálná nebezpečí, která se v našich demokratických společnostech, právě pro jejich demokratický charakter, mohou latentně vyskytovat. Umění, i slovesné, je zde od toho, aby je odhalovalo už ve fázích jejich potenciality, ve fázi nerealizovaného, ale možného. Filova kniha takovou je a v českých čtenářích najde své vděčné a široké publikum.

Vražda

(48.223104, 16.351378; 04102076)

Začátek dubna ještě nikdy nebyl tak horký. Teplota už nyní na 40. severní rovnoběžce dosahovala 35 stupňů Celsia. Ještě před sto lety se v tuto dobu příroda teprve probouzela z klidu, který jí dopřál zimní chlad. Na jaře 2076 se nestihla ani zazelenat.

Dvojice mužů vklouzla do otvoru. Jejich propoceně šaty pod vrstvou špíny a ulepeného prachu už dávno ztratily svou sytou barevnost. Zatímco první s batohem na ramenou seběhl dolů po několika dřevěných ztrouch-nivělych schodech, druhý zatím zajistil dveře závorou.

„Toto město páchne,“ řekl Steave Steavens, poručík Společenství v utajení, když shodil svůj náklad k odřenému stolu uprostřed místnosti a rozvalil se na rozvrzané dřevěné židli. Na zapomenuté pachy si musel zvykat vždy, když se po dlouhých měsících vrátil z hor, které oddělovaly botu Apeninského poloostrova od zbytku kontinentu, do měst na hranici Neobyvatelného území.

V podmínkách, kdy byla voda luxusem jen jako každodenní zdroj tekutin, miliony lidí v ghettech na okraji území Společenství prostě hrozně páchly. Neuměl se s tím smířit ani v dobách, kdy působil v Berlíně,

i proto přijal nabídku, která se mu před pár lety zdála tak zajímavá. Přijal pověst dezertéra a odešel do jižních enkláv na úpatí Alp, aby se přidal k rebelům, kteří odmítli evakuaci během Velkého odsunu, rozsáhlého přesídlení obyvatelstva z Neobyvatelných území.

Za tu dobu se stal jedním z nich, bratrem ve zbrani, přepadával ozbrojené konvoje Společenství a zabíjel vlastní jen proto, aby se neprozradil a získal důvěru svých nových druhů. S rebely jedl, žil, spal, smál se jejich vtipům, snášel útrapy i zranění. Dostal se tak daleko, že mu svěřili kontakt s buňkami odboje na území Společenství, čímž splnil první část mise. V rámci té druhé měl každý rok posbírat všechny informace o plánech svých nových společníků, o jejich síle a problémech a opakovaně, znovu a znovu je zrazovat. A tak i nyní seděl v tomto smradlavém sklepě na pravé straně Dunaje v někdejším královském městě Vídni. Právě na okraji hraničního pásma, na území nikoho, existovala síť podobných sklepů či bytů, kde se agenti působící ve vnějších enklávách setkávali se svými spojky.

Úryvek z dystopického románu *Poslední století. Návrat do Dimony*.

REPRO: WIKIPEDIA

St • 18/10

Studio G

21^{oo} • Vila nad mořem

Stefan Grabiński PL

Publicista, editor a sběratel starých tisků Martin Jiroušek uvede tvorbu polského dramatika a prozaika Stefana Grabińského. Součástí pořadu bude také scénické čtení českého překladu Grabińského dramatu *Vila nad mořem* v podání ostravských činoherců Terezy Císovské, Marka Císovského a Víta Rolečka. Moderuje Jiří Macháček.

Stefan Grabiński *1887 – †1936

Polský spisovatel fantastické literatury a hororů a také dramatik. Bývá nazýván polským E. A. Poem. Studoval na Fakultě filologie na univerzitě ve Lvově, po absolutoriu působil jako učitel na středních školách. Pod pseudonymem Stefan Żalny vydal sbírku novel *Z wyjątków. W pomrokach wiary*. V roce 1918 kritika příznivě přijala jeho druhou sbírku *Na wzgórzu róż*. Literární úspěch ho potkal o rok později, kdy vyšla jeho sbírka povídek ze železničního prostředí *Demon ruchu*. Je autorem několika románů: *Salamandra* (Salamandr, 1924), *Cień Bafometa* (Bafometův stín, 1926), *Klasztor i morze* (Klášter a moře, 1928) a *Wyspa Itongo* (Ostrov Itongo, 1936). Napsal také divadelní hry, například drama *Vila nad mořem*. Premiéra se konala v roce 1920 v dnes již neexistujícím Teatrze Małym ve Varšavě a byla přeložena do češtiny již před sto lety polonistou Bohumilem Vydrou, jehož dosud nevydaný překlad nedávno našel v rukopise a také ve strojopisu doktorand polonistiky v Katovicích Pierre Van Cutsem. Hra nyní vychází jako příloha revue Protimlův 3/2023.

NORSKI: Růžo! (Růža se zachvěla, a ihned přestane hráti; obrátí k němu hlavu.) Věčně tatáž proklatá melodie! Denně ji slyším několikrát. Což nemůžeš hráti něco jiného?

RŮŽA (exaltovaně dívá se do dálky): Mám ji tak ráda – s tou písni splývají nejhlubší akordy mé duše...

NORSKI (vztekle): Vzpomínky!...

RŮŽA (s důrazem): Ano! Viš o tom přec.

NORSKI: Víím, víím – až příliš dobře. Nestaráš se ani, abys to přede mnou utajila. To je jeho zamilovaná píseň – hrál ti ji často v mém vlastním – cha, cha, cha! – v našem, v našem domě... A mívál při tom tvář tak nadšenou, tak božskou, žes malém před ním padala na kolena, zbožňujíc ho v mé přítomnosti, ženo, má ženo...

RŮŽA: Richarde!

NORSKI: Což nesmím tak o něm mluvit? Máš pravdu – byl přece básníkem – velkým básníkem – a básníci mají zvláštní privilegia, dokonce i v cizím hnízdě. Není tomu tak, Růžo?...

RŮŽA: Ano, Richarde – nemáš ovšem tak mluvit. Když sis mne bral za ženu, věděl jsi přece dobře, co mne předtím s ním loučilo. Sama jsem se ti s tím přiznala před svatbou. Hráli jsme s vyloženými

kartami. Přes to přese vše nedal ses odstrašiti.

NORSKI (vášnivě): Miloval jsem tě, Růžo.

RŮŽA: Jakmile jsem se stala tvou ženou, přestal býti mým milencem. Já jsem tě nezhadila, Richarde.

NORSKI: Přál bych si, abych tomu mohl uvěřit. Ale milovati jsi ho nepřestala. Muselas ho vidati časem...

RŮŽA: Varovala jsem tě před uzavřením našeho sňatku.

Nemohla jsem na něho zapomenouti a zřici se úplně pohledu naň. To byla jedna z podmínek naší svatební smlouvy. Přistoupil jsi na ni, když jsem ti dala slovo, že nepřekročím hranice. Vidávala jsem se s ním, ale vždy v tvé společnosti. Ostatně připravila jsem tě i na druhou eventualitu: mohla jsem utéci náhle, nadobro z tvého domu, kdyby se mne byla zmocnila nepřekonatelná touha po něm...

NORSKI: A chvíle ta skutečně nastala. Chtěla jsi s ním utéci za moře. Víím i o tom, Růžo.

RŮŽA: Ovšem. Ty víš o každém mém pohybě, o každém úmyslu. (Pohrdlivě) Obklopil jsi mne vyzvědači.

NORSKI (s triumfem): On však patrně tehdy změnil svůj záměr; odjel bez tebe a utonul po cestě.

Ukázka z 1. jednání hry *Vila nad mořem*.

REPRO: ARCHIV

Čt • 19/10

Dům umění

16⁰⁰ • Na křídlech
avantgardy

Imre Forbáth HU
Robert Svoboda CZ

Přednáška překladatele a tlumočníka z maďarštiny, redaktora a publicisty Roberta Svobody o díle i životě maďarského avantgardního básníka Imre Forbátha, který ve 30. a 40. letech minulého století pobýval jako lékař v Moravské Ostravě. Verše přečte herec Marek Císovský.

Imre Forbáth *1898 – †1967

Maďarský avantgardní básník, vlastním jménem Emmerich Fuchs, který po své účasti v maďarské komuně v Budapešti roku 1919 emigroval do tehdejšího Československa. V Praze vystudoval medicínu a byl v kontaktu s českými avantgardními kruhy. V roce 1922 debutoval sbírkou *Versek* (Verše) ve Vidni, druhá sbírka *Vándor dal* (1923) vyšla na Slovensku. O sedm let později publikoval knihu *Favágók* (Dřevorubci). Ve třicátých letech zakotvil jako lékař v Moravské Ostravě, byl zde také politicky činným. V roce 1939 odchází do Anglie, kde mu vychází další kniha básní nazvaná *Panasz és remény* (Nářek a naděje). Po návratu do Československa v roce 1945 se opět vrací do Ostravy (do r. 1949), aby po krátkém diplomatickém působení nakonec zakotvil v Teplicích jako posudkový lékař. Český mu v roce 1964 vyšel výbor nazvaný *Až němý promluví*.

Bilance ulice

Náměstí ze dvou stran podpírají domy,
z každé střechy
vývrtka kouře,
hú
kočičí deklarace,
na střeše měsíc,
květen je sen a smrt!
Snaživými otvory domů
vytéká a vtéká
civilizace!
Elektrické hodiny roznášejí čas po dízích,
vesnické samičky s krajáči mléka na prazích –
Večerníky!!!
kaprál rozváží lásku po komůrce pro služku,
gigantická čerpadla na dvoře
odvážejí odpadky výtahem,
stísněné domy stojí jeden druhému na břiše
a neurvale řeční navzájem proti sobě,
mezi nimi náměstí, ó, to náměstí
a lidé
v očích s ledovými hvězdami.

Soumrak

Gyulovi Illyésovi

Slunce se loučí traticím se světlem,
V proudu chladných vod se koupou stíny,
Vitr uhání se schvácenými vzdechy,
Za tmavými topoly číhá smrt,
Jsme obyvateli šerých, studených končin,
Šediví a plní fixních idejí,
Netopýři vylétají z temných věží
Ohromným a zruďným letem,
Na truchlivé lebce noci už se kovová
Přilba měsíce blýská césarománii,
Studeným krajem hvězd putují mraky,
Smutek a hrůza ze smrti.

Básně přeložil z maďarštiny Robert Svoboda.

FOTO: BORIS PRETNAR

Čt • 19/10

Dům umění

17⁰⁰ • Jednorožci

Barbora Hřínová SK

Prozaička, držitelka nejvýznamnější slovenské literární ceny Anasoft litera za rok 2021, Barbora Hřínová pobeseduje s literární kritičkou Martou Součkovou o svém knižním povídkovém souboru *Jednorožci*, který vyšel v loňském roce v překladu do češtiny.

Barbora Hřínová *1984

Prozaička a scenáristka, autorsky pracovala pro rozhlas a televizi. Vytvořila šest audio-dokumentů pro RTVS a Český rozhlas. Absolvovala výzkumné pobyty v Gruzii a v USA, v Kalifornii (jako držitelka Fulbrightova stipendia). Je trojnásobnou finalistkou literární soutěže Povídky. Za svůj knižní debut, sbírku povídek *Jednorožci* (2020), získala ocenění Anasoft litera 2021 a cenu René – Anasoft litera gymnazistů. Její kniha byla dosud přeložena do češtiny, polštiny a srbštiny, připravuje se makedonský a maďarský překlad.

* * *

„Úprimnú sústrasť,“ potriasol mu ktorýsi z mladých kolegov po obrade rukou. Uvedomil si, že sa postavil nabok od východu k nízkej tete, na miesto, kde sa prijímajú kondolencie. Podvedome sa rozhodol urobiť Marcelke posmrtnú eskortu. Nemusia predsa všetci títo mladí fafrnkovia vedieť, že žila tak osamelo. Znášala to statočne. Nikdy ho nepožiadala, aby ju sprevádzal do spoločnosti alebo aspoň na recepcie po koncertoch ZUŠky. Dovolila mu nezáväzne sa zdržiavať pri pagáčoch, pripájala sa k nemu iba na cigaretkách. Chcel sa jej za všetku pomoc s ubíjajúcou administratívou a láskavý prístup revanšovať aspoň takto.

„Ďakujem, ďakujem vám,“ odpovedal ochotne na všetky tie vyslovené sústrasti a oplácal stisky podaných rúk.

„Ja som vedel, že ste rodina,“ pošepol mu do ucha nevrlo zástupca.

Nízka teta mu cez zaslzené oči venovala vrúcny pohľad.

„Mrzí ma to, Amby,“ - povedala súcítne mladá klarinetistka.

Amby, až ho stislo pri srdci. Túto milosrdnú prezývku mu vymyslela práve ona – Marcelka. Keď prišiel na konzervatórium, mohol mať asi šestnásť. Dovtedy si na jeho čudné a zriedkavé meno nikto netrúfol, akoby bolo nedotknuteľné. Chalani, s ktorými v Karlovej naháňal pred domom loptu a kradol ovocie, mali svoje prezývky, dokonca aj ich dom, teraz starorúžový, prezývali lokomotíva. Ambróz nechápal, prečo, či kvôli tvaru strechy alebo živelne dymiacemu komínu. Ale prezývky, pozitívne alebo hanlivé, akoby potvrdzovali príslušnosť k dôvernému svetu, v ktorom sa všetci navzájom poznali. Zdalo sa mu, že iba on z neho vytŕčal, nikto si netrúfol uraziť ho, nikto sa s jeho menom ani nepomaznal. Až ona, Marcelka, ho pokrstila na Ambyho a prezývka sa ujala. Teraz si uvedomoval, že po jej smrti akoby platnosť prezývky končila a jeho čakal návrat do nepreniknuteľného sveta, ktorému chýbal akýkoľvek náznak familiárnosti.

Úryvek z povídky *Vzácné spoločenstvá*.

FOTO: ARCHIV AUTORA

Čt • 19/10

Dům umění

18⁰⁰ • Úkryty

Michał Sobol PL

Autorské čtení nositele významných polských básnických ocenění, např. Ceny Gdyně, Mezinárodní ceny Z. Herberta a dalších, tvůrce řady sbírek, např. *Pulsary* (2013) nebo *Schrony* (2016). Sobolovy verše dosud nebyly do češtiny přeloženy, ale nyní jsou publikovány v překladech Michaela Alexy v revue Protimluv 3/2023. Představuji autora jako „ohledávače“ určitého místa či prostoru, nejčastěji (polské) vesnice, ale také jako citlivého „glosátora“ dávných vzpomínek na dětství. Moderuje Jiří Macháček, z polštiny tlumočí Jiří Muryc.

Michał Sobol *1970

Básník. Vystudoval církevní dějiny a filozofii na Jagellonské univerzitě v Krakově. Autor sedmi sbírek. Vítěz Ceny Kazimiere Iłakowiczówny za nejlepší básnický debut roku. Za svazek *Pulsary* obdržel Literární cenu města Radom, nominaci na Literární cenu Gdyně a nominaci na Cenu Wislawy Szymborské. Publikoval básně v mnoha časopisech doma i v zahraničí. Letos vydal zatím svou poslední básnickou knihu nazvanou *Trasy přeletů* (*Trasy przelotów*, 2023). Od roku 1998 žije ve vesnici Zabierzów Bocheński na okraji Niepołomického lesa. Donedávna pracoval v klášterní knihovně v Krakově. Jeho básně byly přeloženy do angličtiny, španělštiny, katalánštiny, němčiny a slovinštiny.

Úkryty

Z každého úkrytu vedou nejméně dva východy: mohutný, dobře viditelný polním dalekohledem, a úzká ústa skrytá v březovém hájku v týlu nepřítele. Před jedním popijíme horkou kávu z neposkvrnitelně bílého porcelánu, druhým chodíme na kopřivy nebo divokou mrkev v bezměsíčné noci. Na každý mocný úkryt připadá několik slabších, což neznamená, že se na jejich stavbu použilo víc vápna a méně cementu. V tomto ohledu jsou si rovné.

Zpráva

Je mi šest, stojím, čekám, měl bych dávat pozor na bledé fialové světlo v orobincích, na bláto černé jako šmír, do kterého se zabořují nohy. Pokud skočím, moje břicho se dotkne skla rozbitých lahví, ostrých okrajů konzerv, kdoví, možná vzhůru nohama obrácených bran těch, kdo tady hospodařili naposledy. Dno je plné proláklín, o kterých hladká hladina nevelkého rybníka mlčí. Proto musím bedlivě vyhlížet jiné signály, zejména ty v odřených orobincích. Je mi šest, můj otec nežije.

Ze sbírky Úkryty přeložil Michael Alexa.

FOTO: ARCHIV AUTORA

Čt • 19/10

Studio G

19⁰⁰ • Můj první kryt

Igor Pomerancev UA

Je básník, esejista a novinář žijící od roku 1995 v Praze. Nyní mu vychází v češtině již druhá kniha *Můj první kryt*, kterou přeložila Jana Kitzlerová, průvodkyně večera. Ukázky z knihy přečte herec Marek Císovský.

Igor Jakovlevič Pomerancev *1948

Básník, esejista a novinář žijící v Praze. Po emigraci z tehdejšího Sovětského svazu pracoval nejprve v Londýně pro BBC Russian Service a od 80. let působil v oddělení Rádía Svobodná Evropa v Mnichově a později v Praze, kde řídil program nazvaný Přes bariéry. Vyrůstal v Černovcích na Ukrajině, místě, které před 1. světovou válkou patřilo do rakousko-uherské monarchie, a proto sám o sobě říká: „Zůstávám v tomto rakousko-uherském prostoru už jen proto, že mám rád města-palimpsesty s různými kulturními, jazykovými a historickými vrstvami a Praha, stejně jako Černovce, je přesně takovým palimpsestem, kde můžete postupně odkrývat vrstvu po vrstvě.“ Jeho básnická tvorba představuje precizně jazykově uchopenou reflexivní lyriku. Od devadesátých let dvacátého století publikuje převážně poezii, je rovněž autorem několika rozhlasových dramát. Do češtiny má přeložen básnický výbor *Náš čas vypršel* (Ostrava, 2020), který uspořádala a přeložila Jana Kitzlerová.

Čt • 19/10

Kraj: rodný, malinký, žádný

Narodil jsem se v zemi, která už neexistuje. Necítím žádnou nostalgii: byla příliš krutá k mým blízkým i vzdáleným. Ale necítím se jako sirotek. Mám rodný kraj. Černovce. S tím městem jsem měl štěstí. Jeho domy, ulice, náměstí jsou odkazem k jiné, rakousko-uherské epoše, a já jsem vyrostl na tomto dědictví. Později jsem v básních i v próze opakovaně citoval své město:

„V mém městečku z komínů
nestoupá dým, ale dýmek.
Hele ho, jak letí s úsměškem
a slzou v oku.“

Nevím, o čem bych psal a jestli bych vůbec psal, kdybych vyrostl v Nižním Tagilu nebo v Nukusu. Angličtina nezná obrat „rodný kraj“. Ale ve světové literatuře je „rodný kraj“ přítomný už nejméně dva tisíce let (Plútarchos říká: „Já však, který bydlím v malém městě a který v něm bydlím rád, aby se nestalo ještě menším...“).^{*} Spisovatelé různých literatur se často vyznávají z lásky k rodnému kraji. Pro Puškina byla

„rodným krajem“ Moskva. Později, když se Moskva rozrostla do šířky i délky, staly se pro moskevské spisovatele, dramatiky, básníky „rodným krajem“ Arbat, Zamoskvorečí, Čistyje prudy... Mluvím o literátech, protože oni popisují myšlenky, pocity, dojmy společné všem lidem. Obraz „rodného kraje“ není vždycky romantický. Například Ukrajinec Serhij Žadan píše o svém Luhansku drsně. Zajímá mě, jaký vztah mají ke svému „rodnému kraji“ ostatní lidé, nejen spisovatelé. Osobně by mě zajímalo, jak na svůj „rodný kraj“ vzpomínají bývalí sovětské lidi. Ano, země, ve které žili, už neexistuje. Ale vzpomínky zůstaly. Ty vzpomínky bych označil za vzpomínky imperiálněkoloniální. Tak proč se o ně nepodělit?

Výňatek z knihy *Můj první kryt* přeložila Jana Kitzlerová.

FOTO: ARCHIV AUTORA

Studio G

20^{oo} • **Bezdomovcem
u Třetího mostu**

László Szilasi HU

Sociální katastrofický román odehrávající se v Segedinu v reflexi předních znalců maďarské literatury, překladatelky Marty Pató a esejisty a pedagoga Attily Pató. Besedu s autorem tlumočí do češtiny Robert Svoboda.

László Szilasi *1964

Literární teoretik, esejista a docent maďarské literatury na univerzitě v Segedině. Napsal řadu literárněkritických studií a esejů. Beletrii se věnuje v posledním dvacetiletí, je držitelem řady domácích literárních cen. Po románu v dopisech *Kész regény* (Hotový román, 2000, společně s Gábořem Némethem) následoval román *Szentelek hárfája* (Cithara sanctorum, 2010; název odkazuje na oblíbený evangelický kancionál Jiřího Tranoscia) z prostředí jihomaďarského venkova a dále romány *A harmadik híd* (Třetí most, 2014), *Amíg másokkal voltunk* (Dokud jsme byli s jinými, 2016), *Luther kutyái* (Lutherovi psi, 2018), *Kései házasság* (Pozdní manželství, 2020) a *Tavaszi hadjárat* (Jarní vojenská výprava, 2021). „Odvážná, znepokojující, zneklidňující, katartická kniha.“ Tak charakterizoval sociální katastrofický román *Třetí most* Szilasiho přítel a spisovatel László Darvasi.

* * *

Aristokracie Foghornova typu mě nikdy nebavila. Zejména když se ukázalo, že za nimi a pod nimi, za stovkou lůžek k přenocování a všeho všudy třemi stovkami obědových porcí stojí nejméně desetkrát tolik obdachlos bez pomoci a bez evidence v systému. Ti, co jsou na očích, to je jen smetánka, horní střední třída. Průměrná a podprůměrná ohromná nemá masa lidí žijících v táborech a v lesích nikdy vidět nebude.

Někdy kolem roku 2005 jsem za nimi začal s maltézany docházet. Hájíme víru a sloužíme chudým, nebo obráceně, už si to nepamatuju, je to ostatně jedno. Starší dámy třídí oblečení, mažou chleby a vaří čaj s cukrem. Mají jeden starý německý autobus, neustále se mu vybíjí staříčkový akumulátor, vozí s ním do osad jídlo, léky a lékařku utahanou k smrti.

Reduta. V patře v koutě Pancsika. Šedesát let, rakovina, do určitého stádia ho léčili, ale pak utekl z nemocnice. V noci ho družka praštila cihlou, nyní tiše umírá. Záchranáři si navlékají dvojité rukavice, odnášejí třiačtyřicet kilo, po stranách křesla stékají tekutiny, moč, krev, stolice. Nadjezd Izabella. Pod schody čtyři prohnílé matrace, všude krysy. Jeden

sociální pracovník nabízí, že by je s pomocí svého jezevčíka vyhubil, odehnali ho. János nemůže chodit, říká, že má nervovou atrofii kvůli závislosti na alkoholu, jíst nechce, už nejl. Paní Ildi žije skutečně tady, u mostu, ale teď se právě někde potuluje, není doma. Velké Tesco, parkoviště. Jenom se přišli ohřát, ale Ference zmlátili sanitáci, když byli přivoláni sekuritáky. Ferenc teď pláče. Prášky proti bolesti, na uklidnění, na průjem, na snížení tlaku, vitamíny, Nitromint. Jeden dostane boty. Franciahögy-Lesík. Prázdný spacák, jinak nic, na vrcholu hromady odpadků žije člověk. Stanové tyčky, latě, PETky, nějaké železo, kusy nejrůznějšího materiálu. Ze stanu na způsob chajdy je slyšet chrápání. Jmenuje se Zoltán, nedá se probudit, je unavený. Ve vzduchu je cítit podivný zápach spáleniny. Nepotřebnou bužirku izolující ukradený drát roztavili, za plast se neplatí, jsou to jen kila navíc.

Úryvek z knihy *Třetí most* přeložila Marta Pató.

FOTO: ARCHIV AUTORA

Čt • 19/10

Studio G

21⁰⁰ • **Moře, písně
a flamenco**

Jiří Měsíc CZ
Bernat Jiménez
de Cisneros Puig ESP

Čtení českých a španělských autorských textů za doprovodu flamencové kytary. Dvě rozličné kultury, jež se střetávají v dílech českého autora, který žije trvale v Andalusii, a profesionálního kytaristy z Barcelony.

Jiří Měsíc *1985

Vystudoval anglistiku a amerikanistiku na Filozofické fakultě Ostravské univerzity, doktorát obhájil na Palackého univerzitě v Olomouci. Jeho hlavním zájmem jsou mystické směry abrahámovských náboženství (křesťanská mystika, kabala, sufismus) a jejich projevy v literatuře a populární písni. Od roku 2016 žije ve Španělsku. Mezi jeho poslední práce patří monografie *Leonard Cohen, the Modern Troubadour* vydaná Univerzitou

Palackého v prosinci 2020, výbor *Větrná zvonkohra* (Protimluv, 2020) kanadského básníka Johna Passe a edice vybraných děl Gertrudy Steinové, *Mluvit a naslouchat* (Éditions Fra, 2019), jakož i několik kapitol v odborných knihách a vědeckých časopisech zabývajících se náboženskými zdroji v populární hudbě. V současnosti se zaměřuje na zneužívání populární hudby pro komerční účely, politický marketing a také na přítomnost náboženské symboliky v reklamních spotech. Od roku 2018 vyučuje na španělských univerzitách.

Kromě akademické práce se věnuje i psaní poezie, což dokládá publikacemi v českých literárních periodících (*Host, Aluze, Revue Protimluv, Texty, Tvar* a další), jakož i dvěma autorskými sbírkami *Viděny na každém kroku* (2009) a *Píseň zamilovaného Misogyna* (2014).

**O hráči na flamencovou kytaru
Bernatu Jiménez de Cisneros Puig
více na straně 47.**

Formování

*Když moře formuje pobřeží
jeho křivky brousí proud vody
věčně je pak ztvrzuje vítr
jako dva ingoty*

Doléhají pod tíhou země
zvuk, který přitom vzniká
je takové tiché kniknutí
Blízko před očima
až už se skoro dotýkají nosu
jsou jako kulka,
která proniká pomalu hlavou
Jejich hrotů
Není radno se jich dotýkat
ani rukama ani jazykem
Jejich pot nejde smýt
Vzpomínka na ně nejde smýt

*Když moře formuje pobřeží
proudy a větrem
slídí psi prosí Pána,
aby jim dovolil přijít s vědrem.*

Jeho tvář je v nich
dotkneš se Jí jen skrze ně
když je sevřeš dlaněmi
až se vypnou,
jako se vypínají sítě plné ryb
Tikají jako hodiny
Lodě krouží kolem jejich středu
Bez plachet, bez větru
jako pomerančové slupky,
na hladině
pak krouží jedna za druhou
stále vně

*Když moře formuje pobřeží
jeho křivky brousí proud vody
ustrnou ve dva nahřáté kameny
na které ulehni.*

Příboj je nanáší vrstvu za vrstvou
skořápky, písek, řasy
a soli je slepuje
za chladných nocí
Někdy jsou jako kokosový ořech
jindy křehká jako vejce
Mezi nimi had
mateřství
naber je do nosu
do podpaží
proniknou skrze spánek
jako klín hlad je jím
dovnitř nevejdi

*Tento text je chvalořeč,
pamatuj,
že po dobré nahrávce přichází smeč.*

FOTO: MARTIN POPELÁŘ

Pá • 20/10

Studio G

17⁰⁰ • **Vigilie na pláži
a jiné texty**

Petr Borkovec CZ

Setkání s básníkem, prozaikem, překladatelem a autorem knih pro děti, do jehož textů moře nebo pláž a mnohé další mořské a přímořské atributy vstupují často jako neodmyslitelné téma. Moderuje Jiří Macháček.

Petr Borkovec *1970

Básník, prozaik, překladatel, autor knih pro děti. Od roku 2005 do roku 2023 byl dramaturgem a moderátorem pražského literárního café Fra. Píše pravidelné texty pro rozhlasovou stanici Vltava, časopisy *A2* a *Qartál* a *iliteraturu*. Vyučuje na Katedře literární tvorby VŠKK.

Jeho zatím posledními knihami jsou *Lido di Dante* (2017), *Herbář k čemusi horšímu* (2018), *Každá věc má něco společného se štěstím* (2018), *Petříček Sellier & Petříček Bellot* (2019), *Sebrat klacek* (2020; doplněné vydání 2022), *Modrá agáve* (2021). V roce 2022 vyšla kniha *Pozorovatelská cvičení* (Officina Praga). Překládá z ruštiny: poezii Vladislava Chodaseviče, Vladimira Nabokova, Jevgenije Rejna, Josifa Brodského, Jurije Odarčenka aj. Spolu s lingvistou Matyášem Havrdou přeložil Sofoklova *Krále Oidipa* (1998), Aischylovu *Oresteiu* (2001), Euripidovy *Bakchantky* (2023); v současné době připravuje (ve stejném tandemu) překlad Euripidovy tragédie *Médeia* (premiéra duben 2024).

Šel jsem pomalu a pořádně se díval. Chůze v ještě chladném pisku, který ale slunce už začalo ohřívat, byla vzrušující. Zdálo se mi, že vzdálenosti narůstají, lidské hlasy se ztrácejí a slábnou. Když jsem si sebe při této chůzi v tomto zatím chladivém, už zahřátém pisku představil – to, jak mě právě teď může někdo pozorovat nebo jak si později budu tuto chvíli vybavovat; dělám to běžně –, nespatriil jsem fotografii mořského pobřeží, probouzejících se pláží, ranní hladiny a sebe před tím vším. Uviděl jsem kresbu, jednoduchou a pečlivou perokresbu sama sebe, jak jdu a rozhlížím se – jen já, bez rušivého okolí a pozadí. Byl jsem sám.

V dálce nad mořem vrčely dva vrtulníky.

Někdy nevím, kam se dívat dřív, a tak se stává, že mě některý z mých andělů musí zatahat za rukáv, abych něco nepropásl. Ted' jsem málem minul velkého kraba, jehož sem tam obracely mírné vlny. Převaloval se postupně, po jednotlivých člancích tence pospojovaných; podobal se klubku korálů navlečených na neviditelné šňůrce. Tlustá bílá klepeta byla navrchu pokryta nazelenalými tečkami a skvrnami a připomínala malé pstruhy. V jednom okamžiku – kdy ho silnější vlna převrátila rychleji a on se rázem ocitl

na zádech a jako by s rozkoší a úplně odevzdaně se prostřel do slunce – vypadal jako spodek lebky. Jak jsem nad mrtvým krabem stál, vybavily se mi verše jednoho německého básníka, jenž světající písek za ustupující vlnou přirovnal k malému svítání. Potom jsem pokračoval v cestě. Ale nežli jsem dorazil do plážového baru, abych se tam jako každé ráno nasnídal, ovanul mě a na rameno mi poklepal další průvodce, a když jsem k němu vzhledl, anděl ukázal k bažině, která se nacházela za pláží, za dunami porostlými trávou. Nepřekvapilo mě to ani trochu – měl jsem vlastně v plánu tam zajít, oddálit snídani a prodloužit si poslední den na lidu. Ale byl bych zapomněl.

FOTO: MARTIN STRAKA

Pá • 20/10

Studio G

18⁰⁰ • **Město, moře,
dětství a válka**

Adam Borzič CZ
a **Marko Pogačar** HRV

Šéfredaktor *Tvaru*, básník a překladatel z chorvatštiny Adam Borzič v rozhovoru s jedním z nejpřekládanějších chorvatských literátů, rodákem ze Splitu, autorem patnácti knih poezie, esejů a prózy.

Adam Borzič *1978

Básník, esejista, terapeut, šéfredaktor literárního obtýdeníku *Tvar*. Spoluzaložil básnickou skupinu *Fantasia*, s níž vydal knihu *Fantasia* (Dauphin, 2008). Dále publikoval básnické sbírky *Rozevírání* (Dauphin, 2011), *Počasi v Evropě* (Malvern, 2013), za kterou byl v roce 2014 nominován na Magnesii Literu, *Orfické linie* (Malvern, 2015), *Západo-východní zrcadla* (Malvern, 2018), *Šišky za úsvitu se lstivě smějí* (Malvern, 2020) a *Legendy* (Viriditas, 2021). Spolu s Ondřejem Slačálkem a Olgou Pavlovou vydal monografii *Proroci post-utopického radikalismu: Alexandr Dugin a Hakim Bey* (Vyšehrad, 2018). Jeho básně byly přeloženy do řady světových jazyků. V roce 2019 mu vyšel reprezentativní výběr básní v srbském překladu Biserky Rajčič *Vreme u Evropi i druge pesme*. Ve vídeňském nakladatelství Kétos vyšel v roce 2020 v česko-německé verzi básnický cyklus *Dějiny nitě*.

Šišky za úsvitu

Kamilu Bouškoví

1.
Básník má žluté ruce od tabáku,
nabírá do nich děravé slzy
svých dvou paní: jedna je černý had a druhá bílý býk.
Když první vyleze z moře, druhá podupe sad.
2.
Hraběnka demonstruje svoji lidskost,
nechala namalovat sloužící:
dva černoši nesou červenou lakovanou skříňku
dlouhou chodbou vpřed, když vyjdou ven,
dvě palmy skloní hlavy na znamení,
že Bůh si o ušlechtilosti šlechty myslí své...
3.
Šišky za úsvitu se lstivě smějí.

FOTO: DORA HELD

Pá • 20/10

Studio G

**18⁰⁰ • Město, moře,
dětství a válka**

**Adam Borzič CZ
a Marko Pogačar HRV**

Šéfredaktor *Tvaru*, básník a překladatel z chorvatštiny Adam Borzič v rozhovoru s jedním z nejpřekládanějších chorvatských literátů, rodákem ze Splitu, autorem patnácti knih poezie, esejů a prózy.

Marko Pogačar *1984

Rodák ze Splitu. Vydal patnáct knih poezie, esejů a prózy, za které získal chorvatská i mezinárodní ocenění. V roce 2014 redigoval antologii *Young Croatian Lyric*, následovanou *The Edge of a Page: New Poetry in Croatia* (2019). Byl účastníkem několika stipendijních pobytů, např. Civitella Ranieri, Literarische Colloquium Berlin, Récollets-Paris, Passa Porta, Milo Dor, Krokodil Beograd, Landis & Gyr Stiftung, Lyrik Kabinett a DAAD Berliner Künstlerprogramm. Jeho knihy a texty vyšly ve více než třiceti jazycích.

Velký svět

Vše. vše by mělo být pod vodou.
myslím si, když ze sebe sundávám oblečení, kladu ho
vedle dočasného posmrtného rubáše
přes balvany obílené sluncem, zaoblené vodou.
všechny. všechny je stěhuju pod hladinu, slunce se mstí světu
hodinu od hodiny stále přísněji, jasněji. a já pokračuji:
boty, obsah kapes, knihy, které jsem donesl,
knihy, které přinesli ostatní, hřeben, sklenice kompotu,
kočka a moje maso. protože vše. vše okamžitě musí do moře.
náhle pod hladinu, vedle nevyhnutelného lomu světla,
svět se náhle zdá větší: boty jako čluny, Pogačar
jako Čechov, takové nás najednou zahlédne ohromné,
mocné slunce, a lekne se. tak se poleká nového
velkého světa, že se stáhne do sebe, schoulí se, náhle zestárne:
slunce studem zrudne a zatím se potopí do černoty. tak.
vyřešili jsme slunce a čekáme. někdo už rozžehne světlo,
někdo přijde, ponoří se: nakonec nám to někdo poví
do tváře.

Báseň přeložil Adam Borzič.

Pá • 20/10

Studio G

19⁰⁰ • Kabaret Brutal

Zdena Košnarová CZ

Petr Hruška CZ

Marek Pražák CZ

Jakov Dulčić HRV

Bortul Dulčić HRV

Setkání českých a chorvatských umělců a Kabaret Brutal. Ostrovně-ostravský poetický večer, „mostek“, čítající cirká 1000 kilometrů, který se pomalu počínal stavět, kámen po kameni, rok za rokem, hovor za hovorem, setkání za setkáním bratru 23 let. Za chorvatskou stranu vystoupí hvarští ostrované Jakov a Bortul Dulčić, za českou skladatelka a pianistka spolu se dvěma českými básníky, z nichž jeden – také sochař a performer Marek Pražák – bude průvodcem večera.

Marek Pražák *1964

Duchem jižan. Malíři ho mají za písničkáře, literáti za sochaře a hudebníci za designéra. Mylně je titulován performerem. Ze všech těchto zmiňovaných činností je živ. Publikoval v literárních časopisech *Landek*, *Pobocza*, *Signum*, *Weles*, *iLiteratura*, *Protimluv*, *Dno*, *itvar*, *Ravt* aj. Napsal asi 100 písňových textů, některé z nich zhudebnily a interpretovaly soudobé skladatelky Zdena Košnarová a Eva Kálavská. Spolu s Galerii Langův dům vydal multimediální bibliofilii *Relace rádia hitů*. Jeho text *Hallada o Olejovém Městě*, vydaný nakladatelstvím Protimluv, byl dramatinován Českým rozhlasem. Vlastním nákladem vydal sbírky *Moje dcera Ostrava* a *Na koncích času*. V současné době připravuje k vydání sbírku *Slezské Hallady* a rozsáhlejší text *Román Samizdat*. Své hallady a písně prezentuje v autorských melodramatických pořadech. V Protimluru mu v letošním ročníku vycházejí na pokračování zápisky o jeho dlouholetém pobývání na ostrově Hvar.

Potom můj nos omámen soljankou naložili na starodávný naftový trajekt. Vypadal spíše poháněný vůlí samou. Byla to „stara dobra Vánga“. Plula na trase Split – Hvar tehdy rychlostí trojnásobné časové amplitudy, než se to dá zvládnout dnes. Její chvění postupně přerůstalo v záchvat třasu. Epileptický záchvat ocele na hladině klidného moře. Střih:

Okolo stolu nás sedělo alespoň dvacet...

...Bortul vyskočil na stůl a odkopl džbán bevandy červeného vína, sklo se roztránilo o kamennou zídku, kocour Coto bez jedné nožky se cukavě odklidil, neb pán zahřimal.

Gekoni a krokodýlci na stěně mrštně opustili jeviště.

Patřili jsme na Bertiho vysunutou bradu, osvětlenou svícemi povalenými na stole, ale ještě hořícími a zapalujícími ubrousky a ubrus. Opravdu barokní spodní osvětlení.

Hvězdy tak nízko, jak jen mohly být, sypaly do jeho úst píseň a my chlemtali rozléhající se baryton:

„Búta čápa dríca fórcá	léva fóra májna órca
ála fóna šálpa vólta	láška líga móla šálta...”

Ves utichla, jen cikády jako doprovod věru instinktivní a my se ani nezmohli na nádech. Jen jsme hasili a hasili tu spoušť na stole.

FOTO: DIRK SKIBA

Pá • 20/10

Studio G

19⁰⁰ • Kabaret Brutal

Zdena Košnarová CZ

Petr Hruška CZ

Marek Pražák CZ

Jakov Dulčić HRV

Bortul Dulčić HRV

Setkání českých a chorvatských umělců a Kabaret Brutal. Ostrovně-ostravský poetický večer, „mostek“, čítající cirká 1000 kilometrů, který se pomalu počínal stavět, kámen po kameni, rok za rokem, hovor za hovorem, setkání za setkáním bratru 23 let. Za chorvatskou stranu vystoupí hvarští ostrované Jakov a Bortul Dulčić, za českou skladatelka a pianistka spolu se dvěma českými básníky, z nichž jeden – také sochař a performer Marek Pražák – bude průvodcem večera.

Petr Hruška *1964

Básník, spisovatel a literární historik. Vydal řadu knih, například *Auta vjíždějí do lodí* (2007), *Darmata* (2012) či *Nikde není řečeno* (2019), dále prozaický soubor sloupků a podpovídek *V závalu* (2020) a nejnověji sbírku *Spatřil jsem svou tvář* (2022), za kterou dostal Magnesii Literu za poezii. Je mimo jiné také autorem knižních monografií o básnících Karlu Šiktancovi a Ivanu Wernischovi. V roce 2013 obdržel Státní cenu za literaturu za sbírku *Darmata*.

*** * ***

Kotvily při pobřeží
a stály na pevnině.
Některé se ukrývaly v domech.
Ovšem i domy pouze předstíraly,
že nejsou loděmi.
Další veliká se zdvíhala v kostele.
Starý stůl v krčmě léta odploval,
židle se houpala.
Venku strměly stromy a
čekaly,
až se stanou stěžni, kýly, ráhny.
Uvnitř nábytek rozesýchavě přiznával
palubní prkna.
Kam se člověk podíval,
ve všem byla loď.
Žena a muž,
zbledlí,
zírali na sebe.

Úvodní báseň ze sbírky *Spatřil jsem svou tvář* (2022).

FOTO: MAREK PRAŽÁK

Pá • 20/10

Studio G

19⁰⁰ • Kabaret Brutal

Zdena Košnarová CZ

Petr Hruška CZ

Marek Pražák CZ

Jakov Dulčić HRV

Bortul Dulčić HRV

Setkání českých a chorvatských umělců a Kabaret Brutal. Ostrovně-ostravský poetický večer, „mostek“, čítající cirká 1000 kilometrů, který se pomalu počínal stavět, kámen po kameni, rok za rokem, hovor za hovorem, setkání za setkáním bratru 23 let. Za chorvatskou stranu vystoupí hvarští ostrované Jakov a Bortul Dulčić, za českou skladatelka a pianistka spolu se dvěma českými básníky, z nichž jeden – také sochař a performer Marek Pražák – bude průvodcem večera.

Jakov Dulčić *1953

Milovník českého humoru a satiry, Felixe Holzmann, Jaroslava Haška, České sody... Jak sám o sobě pravil „... bezvýznamný státní úředník. Strávil třicet let v zaměstnání s pozemkovými knihami, než pochopil, že tam není o životě nic napsáno.“ Jakov Jelenuška se stal dveřníkem do studny, možná propasti porozumění mezi Čechy, Moraváky – Chorvaty a Dalmatinci. Je inspirátorem děl českých skladatelů, básníků, malířů a pravděpodobně i kardiologů.

proč vás to táhne k Jadranu?

protože krev není voda

krev je vlastně

moře

proč nás to táhne do Čech?

protože druhé jméno pro Slavníkovce

je

Charváti

* * *

Jestli se vás budou ptát, kdo je ten?

Tak jim řekněte, „to je onen, který se celý život ptal,

kdo jsem já.“

FOTO: MAREK PRAŽÁK

Pá • 20/10

Studio G

19⁰⁰ • Kabaret Brutal

Zdena Košnarová CZ

Petr Hruška CZ

Marek Pražák CZ

Jakov Dulčić HRV

Bortul Dulčić HRV

Setkání českých a chorvatských umělců a Kabaret Brutal. Ostrovně-ostravský poetický večer, „mostek“, čítající cirká 1000 kilometrů, který se pomalu počínal stavět, kámen po kameni, rok za rokem, hovor za hovorem, setkání za setkáním bratru 23 let. Za chorvatskou stranu vystoupí hvarští ostrované Jakov a Bortul Dulčić, za českou skladatelka a pianistka spolu se dvěma českými básníky, z nichž jeden – také sochař a performer Marek Pražák – bude průvodcem večera.

Bortul Dulčić *1954

Narodil se v Rudině, vesnici na ostrově Hvar. Rybář, rolník a krátkodobý profesionální námořník. Pracoval v knoflíkárně ve Starém Gradu. Jak tvrdí, v důchodu se začal zabývat seriózními věcmi: oženil se s Terezou z Brna. Mají dcery Malvinu Evu a Lucii Trenitu. Je básníkem a recitátorem na hudebně-literárních večerech a festivalech, jako je například Starigradské léto. Prezентuje svým nezaměnitelným bohatýrským stylem poezii významných chorvatských klasiků (Arsen Dedić, Joško Božanić, Tin Ujević aj.).

*** * ***

lako ga se nojde kada ga se išče
a za ga zavolit vajo sa njin učinit godišče
za ga čutit hoče se pijet
deset se hoče za ga proklijet
dvodeset ako hočeš od njega čo naučit
čo doznat
vas jedon juski vik ni dosta za ga upoznat
eto to je muore

*** * ***

snadno se najde, když ho hledáš
aby ses do něj zamiloval, musíte spolu strávit rok
abys jej pocítil, je třeba pět
deset je třeba, abys ho proklel
dvacet, jestli se chceš od něj něco naučit
něco dozvědět
celý jeden lidský život nestačí, abys ho poznal
toto je moře

Z rudinského dialektu (čákavica) z ostrova Hvar volně přeložil Jakov Dulčić.

FOTO: ARCHIV AUTORKY

Pá • 20/10

Studio G

21⁰⁰ • Sevdalinky

Koncert Aidy Mujačić BIH

Koncertem v Čechách žijící bosenské zpěvačky a pianistky bude provázet dramaturg, hudebník a člověk mnoha profesí Pavel Straka. Povídat si budou o bosenských písních sevdalinkách, kterým se po řadu let oba umělci věnují. V revue Protimluv 2/2023 nyní představují české překlady textů těchto písní přenesených z Orientu do prostředí Bosny.

Aida Mujačić *1987

Zpěvačka a pianistka, klasické vzdělání získala v rodné Bosně a Hercegovině, prošla transformací svých zájmů do oblasti tradiční hudby rodné vlasti. Vedle písní pravoslavných, muslimských i katolických hraje také repertoár sefardských židů zpívaných v ladinu, fakticky středověké španělštině. Moderní až postmoderní přístupy k worldmusic představuje v kapele Korjen a v avantgardním, nejen freejazzovém kvartetu Freetime britského saxofonisty George Haslama nebo volném improvizačním uskupení Strakův pojízdný cirkus. Jako muzikoložka se zabývá výzkumy Ludvíka Kuby, který mapoval mimo jiné i hudbu bosenského regionu. Intenzivně se věnuje reinterpretaci díla českého avantgardisty Karla Reinera, vězněného za holokaustu. Kromě hudby se zabývá i experimentálním divadlem, také se snaží propojovat různé druhy umění s prostorem a místem, ve kterém se hraje, a to s důrazem na ekologická a environmentální témata. Posledních šest let působí jako terapeutka.

O Pavlu Strakovi víc na straně 53.

Čt • 19/10

Studio G

21⁰⁰ • Moře, písně a flamenco

**Jiří Měsíc CZ
Bernat Jiménez
de Cisneros Puig ESP**

Čtení českých a španělských autorských textů za doprovodu flamencové kytary. Dvě rozličné kultury, jež se střetávají v dílech českého autora, který žije trvale v Andalusii, a profesionálního kytaristy z Barcelony.

**Bernat Jiménez
de Cisneros Puig *1973**

Doktorát z oboru Hudební věda obhájil na Universidad Autónoma de Barcelona (UAB). V roce 2000 absolvoval vyšší stupeň studia hry na flamencovou kytaru na Conservatorio Superior de Música del Liceo v Barceloně. Má téměř 25 let zkušeností s výukou hry na flamencovou kytaru, tleskání (palmas) a flamencových combo workshopů na hudebních školách, např. na Conservatorio del Liceo. Od roku

2005 kombinuje výuku s intenzivní výzkumnou prací, vydal audioknihu *Ritmo y compás. Estructura métrica y articulación rítmico-armónica de los géneros flamencos acompañados* (2015), dostupnou na adrese <http://atrilflamenco.com>. V roce 2016 pokračoval ve výzkumné práci na UAB, kterou zakončil disertační prací o flamencovém tleskání: *Las palmas flamencas. Aproximación musicológica a través de la fonografía y la praxis contemporánea* (2020). Obsahuje muzikologickou analýzu flamencového tleskání založenou na poslechu a nahrávání s profesionálními tleskači (palmeros), ale také kulturně-antropologický přístup k tomuto druhu perkusí, stejně jako dopad, který měly nahrávací systémy v digitální éře na profesionální nahrávání ve studiu i mimo něj. To vše doplňuje svědectví profesionálů z oblasti palmas. Je aktivním členem Laboratorio de Investigación desde el Flamenco.

FOTO: ARCHIV AUTORA

FOTO: MARTIN POPELÁŘ

Tereza Cisořská *1981

Herečka Komorní scény Aréna, jejíž první rolí, ještě v prostorách dnešní Staré arény, byla postava Mladé v legendární inscenaci Prorok Ilija. Hostovala v Těšínském divadle v Českém Těšíně, Národním divadle moravskoslezském nebo Moravském divadle Olomouc. I přesto, že je profesí činoherní herečka, není jí cizí ani žánr muzikálu, který si vyzkoušela v Národním divadle moravskoslezském. Kromě divadla se věnuje zpěvu v klezmerové kapele Mamalör, tancuje swing a miluje koupání v přírodě. Členkou souboru KSA je od roku 2001.

FOTO: MARTIN POPELÁŘ

Marek Cisořský *1972

Je jedním z nejosnovnějších, ale i nejzkušenějších herců Komorní scény Aréna. Spolupracuje s Českou televizí Ostrava a čas od času i s Českým rozhlasem. Velmi jemně si přičichl i k filmové práci (např. s režiséry Miroslavem Krobotem, Janem Hřebejkem, Olmem Omerzu či s Ondřejem Provasníkem). Ve volných chvílích hraje na kytaru v klezmerové kapele Mamalör. V roce 2015 byl nominován v anketě portálu i-divadlo na 3. místo v kategorii Nejlepší mužský herecký výkon roku 2015, v téže roce získal širší nominaci na Cenu Thálie za mužský herecký výkon, dále získal cenu „Těšínský anděl“ za nejlepší mužský herecký výkon a Cenu divadelní kritiky za nejlepší mužský herecký výkon roku 2015. Členem souboru KSA je od založení Arény v roce 1994.

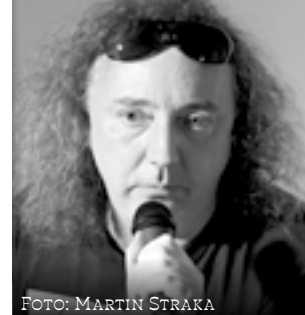

FOTO: MARTIN STRAKA

Martin Jiroušek *1972

Absolvoval obor Teorie a dějiny dramatických umění na UP v Olomouci. Studium uzavřel prací Nekonvenční horor a jeho základní rysy. Spolupracoval s různými filmovými festivaly i kulturními instituty. Přednášel na univerzitách v Brně, Olomouci, Opavě a Ostravě. V současnosti působí na volné noze, píše články pro MF DNES, provozuje antikvariát a přednáší o vztahu filmu a literatury. Pod hlavičkou Protimluvu vydal publikaci o hororu v českých zemích s názvem Černý bod (2015), inicioval jako editor antologii Fialoví dáblí (2020) a je autorem konceptu knihy německých strašidelných pověstí z 19. století s názvem Fantasmagoriana (2021). Jako editor dále připravil k vydání publikaci Dáblův knihy (2022). V letošním roce

se podepsal pod koncept knihy Nalezené ptáče Fundvogel německého prozaika Hannse Heinze Ewerse, která vychází v Protimluvu v překladu Ingeborg Fialové-Fürstové.

FOTO: ARCHIV AUTORKY

Jana Kitzlerová *1978

Lingvistka, rusistka, překladatelka z ruštiny; dlouhodobě se zabývá tvorbou Vladimira Majakovského, překladatelsky se věnuje i Velemiru Chlebnikovovi a dalším ruským básníkům. Odborně se rovněž věnuje lingvistické analýze ruské poezie, především období avantgardy a teorii a kritice překladu. Pochází z Ostravy.

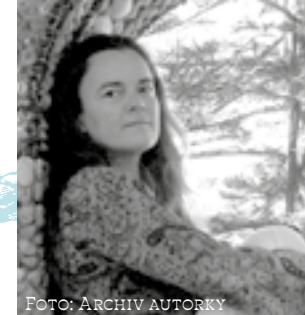

FOTO: ARCHIV AUTORKY

Zdeňka Margarida Kořnarová *1971

Pochází z Opavy, studovala hru na klavír na ostravské konzervatoři, dále skladbu a jazzový klavír na Konzervatoři Jaroslava Jeřka v Praze (1995–2002). Ve studiu skladby pokračovala na AMU pod vedením Juraje Filase (2005–2011). Jako klavíristka uskutečnila premiéry více než třiceti skladeb soudobých autorů (Antonín Bílý, Miroslav Nosek, Jiří Kadeřábek, Jiří Hájek, Zdeněk Bartošik, Tomáš Sýkora, Jan Wild, Luís Tinoco, Eli Camargo Jr., Diamantino Faustino). Věnuje se také interpretaci hudby jazzového okruhu (George Gershwin – Rhapsody in Blue) a improvizaci k němým filmům a k tanci. Spolupracovala se Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu, Komorní filharmonií Pardubice, Moravskou filharmonií Olomouc, Orquestra Sinfónica da ESML (Lisabon), Prague Modern Young

Orchestra a Symfonickým orchestrem Prahy 8. Vytvořila několik nahrávek pro Český rozhlas. Skladby z kompaktního disku *Do větru a do tmy* a klavírní koncert *Za nebem* uvedl portugalský rozhlas. Ve své tvorbě vychází z tradice evropské hudby a z hudby jazzové. Její skladby jsou inspirované literaturou a středomořskou přírodou.

Petr Ligocký *1990

Pravidelně moderuje na ProtimlufFestu. Dětství trávil střídavě v Bohumíně a polské vesnici Gorzyczki. Vystudoval polonistiku na Ostravské univerzitě. Píše básně a povídky. Publikoval v časopisech

FOTO: MARTIN POPELÁŘ

Host, Pandora, Protimluf a *Texty*, dále se jeho básně objevily na webu *Nedělní chvilka* poezie, revue *Ravt* a *Ostravan*. Věnuje se také překládání současné polské poezie. Je autorem obrazové publikace o hornoslezském malíři Józefu Sowadovi (1956–1997) *Talenty i pasje – Publikacja twórczości artysty Józefa Sowady* (2019). Od roku 2016 je redaktorem ostravského nakladatelství Protimluf a stejnojmenné revue. Pracuje v Knihovně města Ostravy. Vydal sbírky *Diagnóza* (2020) a *Popel dnů* (2022).

Oskar Mainx *1974

Pedagog, literární historik, literární kritik. Absolvent bohemistiky a doktorského studia české literatury a literární vědy na Ostravské univerzitě. Autor monografie mapující poezii Egona Bondyho *Poezie jako mýtus, svědectví a hra* (2007). Interpretačními hesly se podílel na dvoudílné publikaci *Desátá léta v podobách kritiky 1* (2013) a *Desátá léta v podobách kritiky 2* (2015). Spoluautor kapitol z dějin literární kritiky *Osobnosti a praxe. K literární kritice v desátých letech 20. století* (2016). Svou tvorbou

FOTO: PAVEL KOTRLA

je zastoupen v antologiích *V srdci Černého pavouka* (ed. Milan Kozelka, 2000) a *Briketa* (ed. Ivan Motýl, 2013). Občasné publikuje v časopisech *Host* a *Tvar*. Člen redakce revue Protimluf (zástupce šéfredaktora). Působil na několika univerzitách (naposledy Slezská univerzita v Opavě), avšak rozhodl se k radikální změně a po roční podnětné zkušenosti na frýdecké Scioškole vyučuje od r. 2022 na Střední umělecké škole v Moravské Ostravě.

FOTO: MAREK MALUŠEK

Jiří Macháček *1970

Nakladatel, hudebník, básník i publicista. Po studiích na Filozofické fakultě Ostravské univerzity a Filozofické fakultě Univerzity Karlovy působil jako novinář, v roce 2001–2002 byl redaktor volné rozhlasové tvorby Českého rozhlasu Ostrava. Od roku 2002 až dosud je šéfredaktor revue Protimluf, jako nakladatel připravil k vydání více než 100 knižních titulů stejnojmenného vydavatelství; od počátku je rovněž dramaturg festivalu ProtimlufFest a řady dalších literárních večerů nejen v Ostravě, ale i v Praze, Olomouci nebo Brně. Texty publikoval v *Protimlufu*, *Souvislostech*, *Textech* a *Tvaru*.

FOTO: MARTIN POPELÁŘ

Lucie Mechová *1983

Vystudovala bohemistiku a anglistiku na Filozofické fakultě Ostravské univerzity. Spolupracuje na organizaci přehlídky ProtimlufFest od jejího počátku, podílí se organizačně také na chodu revue Protimluf. Jako produkční festivalu zodpovídá za fundraising jednotlivých ročníků a taky za dobrou festivalovou náladu všech účastníků...

FOTO: MARTIN STRAKA

Jiří Muryc *1979

Polonista, překladatel a tlumočník, odborný asistent na Katedře slavistiky Filozofické fakulty Ostravské univerzity. Mezi jeho odborné zájmy patří mj. jazykové kontakty, bilingvismus, srovnávací gramatika polštiny a češtiny, česko-polské kontakty na Těšínsku, výuka polštiny jako cizího jazyka, překladatelství. Je autorem/editorem několika publikací a odborných článků a řešitelem několika mezinárodních projektů.

FOTO: JAN BAKA

Marta Pató *1972

Překládá z maďarštiny od roku 1998. Knižně vyšly v Protimluvu v jejím překladu romány *Devátý* (Ferenc Barnás) a *Třetí most* (László Szilasi). Časopisecky vyšly v jejím překladu eseje, povídky a úryvky z románů řady dalších maďarských autorů (Zsuzsa Takácsová, Zsuzsa Rakovszky, Erzsébet Juhászová, Attila Bartis, Péter Nádas a další).

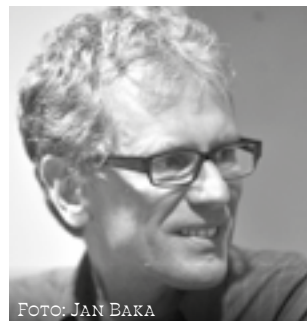

FOTO: JAN BAKA

Attila Pató *1972

Attila Pató publikuje eseje, studie a úvahy v maďarštině, češtině a angličtině. Pracoval v neziskových organizacích věnujících se střeoevropskému kulturnímu porozumění a jako vysokoškolský učitel, v současné době působí na Univerzitě Pardubice.

FOTO: ARCHIV AUTORA

Michał Przywara *1983

Polák z Těšínska, nyní bydlící v Bystřici nad Olzou. Přednáší polskou literaturu a polské realie a kulturu na Katedře slavistiky Ostravské univerzity. Od roku 2020 je ředitelem Polského centra Kongresu Poláků, jehož cílem je propagovat polskou kulturu v ČR a realizovat vzdělávací aktivity pro polskou komunitu na Těšínsku. V Českém Těšíně vede hudební klub Dziupla.

FOTO: NDM

Vít Roleček *1991

Od dětství se věnoval recitaci a po maturitě na osmiletém gymnáziu vystudoval herectví na pražské DAMU. Absolvoval v roce 2016, kdy posílil i činoherní řady Národního divadla moravskoslezského. Zahrál si např. mladého zamilovaného Fentona z *Veselých paniček windsorských*. Vidět jste jej mohli i v opeře *La traviata*, kde se převtělil do samotného autora románové předlohy Alexandra Dumase ml. Ve volném čase je nadšený dekorátér interiéru a především výrobce designových stínidel na lampy z pečícího papíru. Na 60. ročníku akce Poděbradské dny poezie se ve své kategorii stal laureátem ceny Vladimíra Justla a získal také cenu publika.

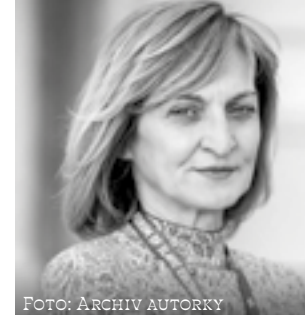

FOTO: ARCHIV AUTORKY

Marta Součková *1963

Vystudovala obor slovenský jazyk a literatura – anglický jazyk a literatura na FF UK v Bratislavě. Od roku 1990 vyučuje na Institutu slovakistiky a masmediálních studií Filozofické fakulty Prešovské Univerzity v Prešově, od r. 2013 je profesorkou oboru Teorie a dějiny konkrétních národních literatur. Od roku 2013 do roku 2017 působila jako lektorka slovenského jazyka a kultury na Filozofické fakultě Univerzity v Novém Sadě. Věnuje se hlavně polistopadové slovenské literatuře, literární kritice. Marta Součková je autorkou monografií *Personálna téma v prozaickom texte* (2001), *P(r)ózy po roku 1989* (2009), *P(r)ózy po roku 2000* (2021) a učebních textů *Osobnosti a osobitosti slovenskej prózy 80. a začiatku 90. rokov* (1993), *Prozaické debuty v 80. a 90. rokoch* (1994). Editorsky

připravila výbory *Jozef Cíger Hronský. Prózy* (2008) a *Milo Urban. Prózy* (2013) a mnoho sborníků z mezinárodních vědeckých konferencí o slovenské literatuře po roce 1989 a po roce 2000. V r. 2015 jí vyšel výbor z jejích recenzí *Do poslednej bodky*.

Pavel Straka *1973

Dramaturg, producent, hudebník, performer, cirkusový impresário, kurátor, učitel a výtvarník. Vede improvizální ansámbl Strakův pojízdný cirkus, s nímž je spojen pojem tzv. inspirovaného hraní. Jako kurátor výstav v pohřební místnosti židovského hřbitova v Lounech

FOTO: ARCHIV AUTORA

vymýšlel spolu s hudebníky improvizální sestavy s různorodými názvy (např. Tři tenoři a kontrabas). Figurovali v nich různí instrumentalisté, namátkou multiinstrumentalista Vlastislav Matoušek, saxofonisté Mikoláš Chadima, Jan Grunt a další. V pražském klubu Rybanaruby a dalších místech (zvláště synagogách) vystupoval s doprovodem k němým filmům, produkoval interpretace grafických partitur a dalších výtvarných děl Johna Cage, Jana Steklíka (viz CD z roku 2015 u Guerilla Records), Václava Vokolka aj. S Aidou Mujačić spolupracuje na projektech spojených s bosenskými sevdalinkami uváděnými v překladech do češtiny, dále se společně s ní věnuje tvorbě terezínského skladatele a avantgardisty Karla Reinera Reiner(kace) a českého básníka Emila Juliše (Julišiti).

FOTO: MARTIN POPELÁŘ

Robert Svoboda *1956

Překladatel, tlumočník, redaktor, publicista. Na Filozofické fakultě UK v Praze a na budapeštské univerzitě ELTE vystudoval maďarský jazyk a literaturu. Po ukončení studií v roce 1980 se usadil v Maďarsku a pracoval jako novinář v psaném tisku a více než deset let v zahraničním vysílání Maďarského rozhlasu. Paralelně s tím však působil i jako překladatel a tlumočník. Od počátku devadesátých let je na volné noze. Za českou verzi románu *Harmonia caelestis* od Pétera Esterházyho získal v roce 2014 ocenění v soutěži Magnesita Litera a Cenu Josefa Jungmanna za nejlepší literární překlad. Pro Protimluv překládá především básnické tituly, česky uvedl dílo básníků Gábora G. Gyukicse či Matyáse Sirokaiho.

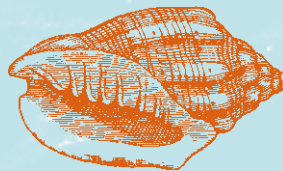
Miroslav Zelinský *1961

Vystudoval český jazyk a historii na univerzitě v Brně, poté působil v brněnské pobočce Ústavu pro českou literaturu AV ČR. Pracoval jako literární redaktor v televizi a rozhlasu. V letech 2002–2004 byl lektorem na Univerzitě Erfurt v Německu. Od roku 2004 pracuje na Fakultě multi-mediálních komunikací UTB ve Zlíně, od r. 2011 na Slezské univerzitě v Opavě, kde je aktuálně zástupcem vedoucí Ústavu filmové, televizní a rozhlasové tvorby. Zde vyučuje estetiku, vizuální studia a kulturní průmysly, vede Ateliér kulturního managementu. Ze slovenštiny do češtiny přeložil více než 50 knižních titulů, mj. básnickou antologii *Rytíři textových polí* věnovanou slovenské poezii po r. 1989,

FOTO: ARCHIV AUTORA

antologii básnické skupiny *Osamělí běžci* (Ostrava 2017), prózu *Lolí paradička* (2021) Víti Staviarského a dále mj. knihy Petra Pišťaneka, Pavla Vilikovského, Dušana Duška nebo Daniely Kapitáňové.

Koncepce festivalu **Jiří Macháček**

Propagace a produkce **Lucie Mechová • Jiří Macháček**

Organizace festivalu **Markéta Kročilová • Petr Ligocký • Jiří Macháček • Oskar Mainx • Lucie Mechová**

Fundraising **Lucie Mechová • Jiří Macháček**

Bulletin 17. ročníku přehlídky ProtimluvFest

Odpovědný redaktor **Jiří Macháček • Korektury Renáta Pražáková Pekařová**

Grafický návrh, sazba a zlom **Petr Pavlán**

Tisk **Printo, s.r.o.**

Vydal **Protimluv, z.s.** v říjnu roku 2023

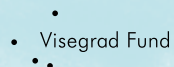
Protimluv, z.s. • Dr. Šmerala 6 • 702 00 Ostrava

www.protimluv.net • e-mail protimluv@protimluv.net

telefon +420 777 570 536

HLAVNÍ PARTNEŘI

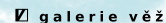
OSTRAVA!!!

GVUO

SPOLUPRACUJEME

studio 8.

PARTNEŘI

JELENIOK

protimluv.net/protimluv-fest-2023

